

Statens råd for likestilling av funksjonshemmede

BARNE-, LIKESTILLINGS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET	
Arkivkode:	704
Dato:	200911
Saksnr:	20110697-51

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres ref:

Vår ref: 2011/56534-2

Arkivkode: 008

Dato: 16.09.2011

NOU 2011: 7 - Velferds- og migrasjonsutvalget. Høringssvar fra Statens råd for likestilling av funksjonshemmede

Om forklaringsmodellene

Sysselsettingen blant innvandrere er høy sammenlignet med mange andre land (jf. kap. 8.2), men kan bedres. Det er store forskjeller i sysselsettingsgraden mellom innvandrergupper og dette er en av faktorene som mest direkte påvirker de økonomiske levekårene. Rådet ser at Brochmannutvalget har tegnet et nyansert bilde av innvandreres deltakelse i arbeidslivet og bruk av norske velferdsordninger.

Diskriminering som årsak til manglende deltakelse i arbeidslivet er i liten grad omtalt (se avsnitt 8.7 i utredningen)

Rådets vurdering

Rådet er redd at det blir for stort fokus på kjennetegn ved den enkelte person for å forklare de vansker innvandrere (særlig første generasjon) kan ha med å finne plass i lokalsamfunnet og på arbeidsmarkedet. Innvandrere med funksjonsnedsettelse er i denne sammenheng en særlig utsatt gruppe, men nesten usynlig i offentlige rapporter og forskning, også i Brochmannutvalgets utredning. Det er viktig å ha bevissthet om at strukturelle barrierer for likeverdig deltakelse i samfunns- og arbeidsliv også påvirker den enkeltes muligheter.

Integrering i arbeidslivet

Utvalget slår fast at hvorvidt nyankomne innvandrere integreres i arbeidslivet og forblir yrkesaktive på linje med majoritetsbefolkningen er av særlig betydning for finansieringen av våre velferdsordninger. (se utvalgets oppsummering under 12.5). Da er det alvorlig at mange av dem som har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogrammet ikke får et opplegg tilpasset egne målsetninger og personlige ressurser. Det fremgår av utvalgets oppsummering av forskning på introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger og innvandrere, at mange av deltakerne i programmet ikke får et heldagsopplegg, at det lokalt mange steder kan være manglende tilgang på relevante tiltak, at norskopplæringen ikke alltid er intensiv nok til å sette personene raskt i stand til å kommunisere på norsk og at muligheten til å få til gode individuelle tiltak i stor grad kommer an på hvordan samarbeid på tvers av sektorene fungerer lokalt. Programrådgiverne for introduksjonsprogrammet har ikke formell innflytelse

på hvilke AMO-kurs NAV kjøper inn, hvilke tilbud voksenopplæringen i kommunen skal ha og så videre. Dermed kan tilbudet, særlig til dem med svake basisferdigheter, bli for dårlig til at programmet hjelper dem fram mot et solid fotfeste i det norske arbeidsmarkedet.

Funksjonshemming, helse og utestenging

Statistikk for introduksjonsprogrammet viser at de som avbryter programmet på grunn av sykdom, i liten grad er i arbeid ett år senere. Av deltakerne i 2008 var 6 % registrert som yrkeshemmet. Disse må man regne med har spesielt stor bruk for skreddersydde opplegg, samtidig som beskrivelsene av ordningen tyder på at få får skreddersøm. Sett fra SRLFs ståsted er det alvorlig at den første tiden i Norge ikke benyttes til å gi alle disse en bedre plattform for senere likeverdig deltakelse i arbeidsliv og samfunn. Innvandrere vil være mer avhengige av et godt tiltaksapparat i arbeids- og velferdsforvaltningen enn majoritetsbefolkningen, fordi de kan mangle nettverk som kan hjelpe med å skaffe arbeid.

For innvandrere med funksjonsnedsettelse er ofte arbeid i tunge fysiske yrker (lager, rengjøring, hotell og restaurantnæringen, bygg og anlegg, sjåførjobber og budtjeneste) lite aktuelt, samtidig som dette er bransjer hvor mange innvandrere får arbeid. De som skal hjelpe innvandrere med funksjonsnedsettelse inn på arbeidsmarkedet må derfor tenke utradisjonelt. Mange vil også ha bruk for direkte formidlingsbistand, eventuelt etter arbeidsutprøving gjennom bruk av ordningen med praksisplass.

I dag er det få arbeidsmarkedstiltak som kan ta høyde for samtidig funksjonsnedsettelse og svake norskkunnskaper. Det er behov for arbeidsmarkedstiltak som tilbyr både kvalifisering for arbeid og tilpasset språkopplæring til innvandrere med nedsatt funksjonsevne. Etter det rådet kjenner til står innvandrere med sansetap ofte i en spesielt vanskelig situasjon fordi det er lite bevissthet om behovet for tilrettelegging i språkopplæringen for disse gruppene. Rådet stiller spørsmål ved om voksenopplæringen i kommunene klarer å fange opp behov for tilrettelegging. Spesielt er det rimelig å anta at ikke alle med delvis sansetap (svaksynte og tunghørte) eller dyslektikere blir fanget opp. Man må anta at det kan være vanskelig å skille mellom problemer som følge av funksjonsnedsettelsen og problemer knyttet direkte til språkproblemer.

Statens råd for likestilling av funksjonshemmede har ikke grunn til å tro at situasjonen for innvandrere som ikke har rett til deltakelse i Introduksjonsprogrammet er vesentlig bedre enn for dem som kommer inn under ordningen.

Rådets vurdering

Rådet anbefaler at den videre oppfølging av NOU 2011:7 i langt større grad enn det utredningen legger opp til, vektlegger å hindre frafall fra arbeidslivet. Rådet mener at følgende utsagn ikke bare gjelder mottakere av overgangsstønad, men alle som står langt fra arbeidsmarkedet, og da særlig personer med funksjonsnedsettelse:

”Utvalget anbefaler at strengere krav til aktivitet kombineres med et reelt bedre aktivitetstilbud, og et bredere perspektiv på hva som utgjør tilstrekkelig «aktivitet». Det er behov for en større innsats for å lage gode aktiveringsløp, på måter som også ivaretar behovene til mottakere med innvandrerbakgrunn.”

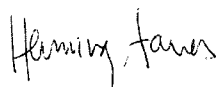
I dette ligger et krav til myndigheter og arbeidsgivere om å gi et tilbud som ivaretar behovene arbeidssøkeren har for å bli i stand til å forsørge seg selv ved egen inntekt.

Oppsummering

Rådet mener at man i oppfølgingen av NOU 2011: 7, i langt større grad enn det utredningen legger opp til, må vektlegge systemtiltak for å hindre at personer blir varig utstøtt fra arbeidsmarkedet.

Videre må man i tilrettelegging av arbeidsmarkedstiltak for innvandrere med funksjonsnedsettelse i langt større grad ta hensyn til behov for samtidig språkopplæring, helsemessig rehabilitering og yrkesforberedende tiltak. En god tilrettelegging vil kreve samarbeid på tvers av tradisjonelle sektorgrenser.

Med hilsen

Henning Aanes
rådsleder

Anny Skarstein
sekretariatsleder